

פרשת צו, המדור - הגיגים, ד"ר חזות גבריאל

'תצא בחוץ'

עדיין מהדהדת באוזני אמירתו של כתב בכיר בטלויזיה שאמר בערך כך: גם אם פלוני יצא זכאי במשפטו, הוא לא יוכל לחזור לתפקידו (הרם) טרם התפוצצה הפרשה. יש באמירה זו שני יסודות מטרידים: הפומביות של הדיון והורדת אדם מתפקידו הבכיר כתוצאה שאינה נגזרת מן ההליך שיפוטי.

באשר לפומביות של הדיון, נראה כי יד המחוקק נכון לעכשיו קצרה מלהושיע. מצד אחד 'זכותו של הצבור לדעת' וטכנולוגיה פראית ובלתי נשלטת (= 'ככר העיר' המודרנית), ומן הצד השני זכותם של שני הצדדים לשמור על אנונימיות עד גמר ההליך השיפוטי. הנימוק של הפרקליטות הינו: הפרסום יכול לעודד עדים נוספים להתלונן. כאן מקום לבדיקה האם פורמאלית עולה נימוק זה בקנה אחד עם תפקיד הפרקליטות? איני מתיימר לדעת. ברם, באשר להשעיה יש לתת את הדעת על העונש החמור הנגזר על הנאשם עוד בטרם מוצה ההליך, ובמקרים מסוימים אף כאשר הוא אינו תוצאה של ההליך.

חז"ל רגישים, נחרצים, וחלוקים בעניין זה. רש"י על הפסוק "זאת תורת העולה", ובעקבות המשנה בזבחים (ט,א), כותב: **זאת תורת העלה וגו' - ... וללמד על הפסולין איזה אם עלה ירד, ואיזה אם עלה לא ירד, שכל תורה לרבות הוא בא, לומר תורה אחת לכל העולים, ואפילו פסולין, שאם עלו לא ירדו:**

יש פסולין שירודים ויש פסולין שאינם יורדים. מתברר כי נושא זה, כרגיל במחוזותינו, מצוי במחלוקת במשנה הבאה (ט,ב): **ואלו אם עלו לא ירדו? הלן, והטמא, והיוצא, והנשחט חוץ לזמנו וחוץ למקומו, ושקבלו פסולים, וזרקו את דמו. רבי יהודה אומר: שנשחטה בלילה, שנשפך את דמה, ושיצא דמה חוץ לקלעים, אם עלתה תרד. רבי שמעון אומר: לא תרד, שהיה רבי שמעון אומר: כל שפסולו בקדש הקדש מקבלו, לא היה פסולו בקדש, אין הקדש מקבלו".** הבהרה: הפעלת הכוח המדמה להבנת האנאלוגיה על אחריות הקוראים בלבד.

אותו התנא, ר' יהושע בן פרחיה (נשיא הסנהדרין בימי יוחנן כהן גדול. בן זוגו של נתאי הארבלי), אומר שתי אמירות סותרות לכאורה אך מאירות ביאור נגוהות את סוגייתנו.

מצד אחד (אבות א,ו): **"עשה לך רב, וקנה לך חבר, והוי דן את כל אדם לכף זכות"**.

ומן הצד השני (מנחות, קט ב): **"אמר ר' יהושע בן פרחיה: בתחילה כל האומר עלה לה (לשררה, לנשיאות ח.ג), אני כופתו ונותנו לפני הארי, עתה כל האומר לי לירד ממנה, אני מטיל עליו קומקום של חמין, שהרי שאול ברח ממנה, וכשעלה בקש להרוג את דוד"**.

שאלתי את אחד מחברי הפוליטיקאים, איש ציבור בכיר: מה מריץ אותך? ותשובתו: א-א. אינטרסים ואידיאולוגיה. ומי גובר יותר? שאלתי. איני יודע! הוא השיב בכנות אופיינית. המינון בין שתי המגמות ההפוכות קובע את מידת מוסריותו של האיש הרם בתפקיד הציבורי. טיבה החמקמק של השררה כולל בתוכו כוח וכניעה, שליטה וכוח משכר כנגד אימת הציבור. הורדת אישיות ציבורית מתפקידה הרם שלא בדיון, היא כבר עונש חמור ביותר שעל השופט לקחת בחשבון בשיקולי הפסיקה. הסיפור הבא בתרגום חופשי מן הירושלמי יוכיח (כלאיים פ"ט ה"ג):

רבי היה עניו מאוד והיה אומר: כל מה שיאמר אדם אעשה חוץ ממה שעשו זקני בני בתירה לזקני (הלל), שסילקו עצמם מהנשיאות ומינו אותו. אם יעלה רב הונא - ראש הגולה לכאן (לא"י), אני מושיב אותו למעלה ממני, שהוא (משבט) יהודה ואני (משבט) בנימין, שהוא מהזכרים (לבית דוד) ואני מהנקבות (לבית דוד). פעם נכנס רבי חייא הבחור אצלו. אמר לו (לרבי): הנה רב הונא בחוץ, נתכרכמו פניו של רבי (מצער) - אמר לו: ארונו בא (להיקבר כאן), אמר לו (רבי): צא וראה מי מבקש אותך בחוץ, יצא ולא מצא איש וידע (הבין) שהוא (רבי) כועס עליו.

להערות: hazutg@gmail.com